

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

Mheshimiwa Spika,

Kabla sijaanza kueleza chochote, hatuna budi kumshukuru Allah (SWT) mwingi wa rehema kwa uwezo na mapenzi yake ya kutukutanisha hapa tukiwa wazima na wenye afya njema. Namuomba Mwenyezi Mungu atuzidishie uzima na akipe heri na baraka kikao chetu hiki hasa katika mwezi huu Mtukufu wa Ramadhan tukiwa katika kumi la pili la Maghafira. Aidha, napenda kukushukuru kwa dhati kabisa, wewe Mheshimiwa Spika kwa kunipatia nafasi hii ya kuwasilisha Hotuba ya Maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Mheshimiwa Spika,

Napenda kuchukua fursa hii kumshukuru na kumpongeza kwa dhati Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dk. Ali Mohamed Shein kwa umahiri wake wa kuiongoza nchi yetu kwa uadilifu wa hali ya juu inaopelekea wananchi kuzidi kujenga imani kwake. Tunawaomba Wananchi wetu waendeleo kumuamini pamoja na kumpatia mashirikiano ya hali na mali hususan katika kudumisha amani na utulivu ili tuweze kutekeleza majukumu yetu ipasavyo. Aidha, tunazidi kumpongeza Mheshimiwa Rais kwa kutekeleza ahadi zake alizozitoa katika Kampeni za Uchaguzi za mwaka 2015 alipokuwa akitetea nafasi yake ya Urais katika nchi yetu kwa kuwapatia Wafanyakazi wa Zanzibar nyongeza ya mshahara wa kiwango cha chini kwa asilimia mia moja.

Mheshimiwa Spika,

Salamu za pekee zimuendee Makamo wa Pili wa Rais Mheshimiwa Balozi Seif Ali Iddi kwa busara na uwezo wake mkubwa aliojaaliwa kuwa nao hususan katika usimamizi wa shughuli za Serikali ndani ya Baraza hili

muhimu la kuwawakilisha Wananchi. Kwa kweli ni Kiongozi wa kupigiwa mfano ambapo nasi Waheshimiwa Wajumbe tunatakiwa tuchote busara na hekima kutoka kwake ili tuweze kuwaongoza vyema Wananchi wetu huko Majimboni mwetu.

Mheshimiwa Spika,

Nitumie fursa hii kutoa shukurani za pekee kwa Viongozi na Watendaji wote wa Wizara ya Fedha na Mipango pamoja na Taasisi zake hususan Waziri Dr. Khalid Salum Mohammed; Katibu Mkuu Khamis Mussa Omar; Naibu Katibu Mkuu Ali khamis Juma; Muhasibu Mkuu wa Serikali Mwanahija Almas Ali na Afisa Mdhamini Ibrahim Saleh Juma kwa utekelezaji mzuri wa majukumu yao ulioplekea kutekeleza kwa asilimia kubwa malengo ya waliyojipangia katika mwaka wa fedha 2016/2017. Vile vile, Kamati inawashukuru sana kwa mashirikiano yao chanya waliyotupatia yaliyoivezesha Kamati kutekeleza majukumu yake pasi na kuwepo kikwazo cha aina yoyote.

Mheshimiwa Spika,

Kwa heshima na taadhima, kwa kuthamini na kutambuwa michango na ushauri uliotolewa na Kamati yangu katika kusimamia utekelezaji wa majukumu ya Wizara hii ya Fedha na Mipango. Naomba sasa niwatambue kwa kuwataja majina yao Waheshimiwa Wajumbe wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo pamoja na Makatibu ambao wametusaia ipasavyo katika kutekeleza majukumu ya Kamati kama ifuatavyo:-

1. Mheshimiwa Yussuf Hassan Iddi - Mwenyekiti;
2. Mheshimiwa Hamida Abdalla Issa - Makamo Mwenyekiti;
3. Mheshimiwa Hamad Abdalla Rashid - Mjumbe;
4. Mheshimiwa Moh'd Mgaza Jecha - Mjumbe;
5. Mheshimiwa Ali Salum Haji - Mjumbe;
6. Mheshimiwa Ussi Yahya Haji - Mjumbe; na
7. Mheshimiwa Bihindi Hamad Khamis - Mjumbe.

8. Ndugu Ramadhan Khamis Masoud - Katibu
9. Ndugu Said Khamis Ramadhan - Katibu

Mheshimiwa Spika,

Kwa kuwa Wizara ya Fedha na Mipango imeundwa na baadhi ya Taasisi zinazojitegemea kimafungu. Hivyo, Bajeti ya Wizara hii inatekelezwa kupitia mafungu Makuu matatu (3) yanayojumuisha Fungu FO1 linalokusanya Programu zote za Wizara ya Fedha na Mipango, Fungu FO2 la Mfuko Mkuu wa Serikali na Fungu FO3 linaloelezea Programu za Tume ya Mipango.

Mheshimiwa Spika,

Kwa heshima yako, sasa naomba nitoe maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa Programu za Wizara hii ambazo Kamati yangu imezitolea ushauri na maelekezo kama ifuatavyo:

PROGRAMU KUU YA USIMAMIZI WA BAJETI NA FEDHA ZA UMMA

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Usimamizi wa Bajeti na Fedha za Umma inakusudia kuimarisha usimamizi wa Mapato na Matumizi ya Serikali na ufuatiliaji wa upatikanaji misaada kutoka kwa Washirika wa Maendeleo. Programu kuu hii kwa pamoja inatekelezwa na Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali, Mfuko wa Barabara, Idara ya Bajeti, Idara ya Fedha za Nje, Idara ya Mkaguzi wa Hesabu za Ndani na Idara ya Fedha na Kodi.

PROGRAMU NDOGO YA USIMAMIZI WA BAJETI YA SERIKALI

Mheshimiwa Spika,

Programu hii ya Usimamizi wa bajeti ya Serikali lengo lake ni kusimamia na kutayarisha bajeti ya Serikali na matokeo ya Programu hii ni kuhakikisha kunakuwepo mgawanyo mzuri wa Rasilimali unaozingatia vipaumbele vya Taifa kwa Sekta mbali mbali za Serikali. Kamati inaishauri Wizara ya Fedha na Mipango isimamie vizuri mgawanyo wa Rasilimali kwa Sekta ambazo zinawagusa Wananchi moja kwa moja ikiwemo Sekta ya Afya, Elimu, Maji safi na salama na Sekta ya Kilimo. Aidha, inaipongeza Wizara kwa kujiwekea vipaumbele kwa mwaka wa fedha 2017/2018, ikiwemo

kipaumbele cha kushajihisha na kusimamia ukusanyaji wa mapato ya Serikali ya Tzs. 1,087.4 Bilioni.

Mheshimiwa Spika,

Suala la ukusanyaji mapato sio la Wizara ya Fedha na Mipango peke yake, bali hata sisi Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza hili la Wawakilishi tuna jukumu kubwa la kuhakikisha mapato ya Serikali yanaongezeka maradufu kwa kuwahamasisha Wananchi wetu kwenye Majimbo yetu kudai risiti kila wanapofanya manunuzi. Aidha, Kamati inaitaka Wizara ya Fedha na Mipango kuharakisha mchakato wa ununuzi wa mashine za EFD ili Serikali iongeze wigo wa ukusanyaji wa mapato kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

PROGRAMU NDOGO YA URATIBU WA RASILIMALI ZA NJE

Mheshimiwa Spika,

Programu ndogo hii inakusudia kufuatilia na kuratibu misaada na mikopo kutoka kwa Wahisani wa maendeleo, hadi kufikia Machi, 2017 jumla ya Tzs. 49.86 Bilioni zimekusanywa zikijumuisha Tzs. 25.42 Bilioni ni Ruzuku na Tzs. 24.44 za Mikopo. Kamati inaitaka Wizara ya Fedha na Mipango isikate tamaa katika kuwahamasisha Washirika mbali mbali wa Maendeleo wanaoitakia mema Serikali ya Mapinduzi Zanzibar ili Tzs. 381.41 Bilioni zipatikane kutoka kwa Washirika wa Maendeleo hao kwa mwaka wa fedha 2017/2018. Aidha, Kamati inaiomba Wizara ya Fedha na Mipango iongeze kasi ya ufuatiliaji wa taratibu za kisheria na kifedha ili Mradi wa 'Terminal II' uweze kukwamuka katika mwaka wa fedha 2017/2018.

PROGRAMU KUU YA USIMAMIZI NA UWEKEZAJI WA MALI ZA UMMA

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Usimamizi na Uwekezaji wa Mali za Umma inakusudia kusimamia Mitaji ya Umma ili kuhakikisha inakwenda sambamba na mabadiliko ya Uchumi pamoja na kuwepo kwa uwazi na usawa wa tathmini ya bidhaa zinazonunuliwa katika taratibu za manunuzi. Programu hii inatekelezwa na Idara ya Mitaji ya Umma na Mamlaka ya Uwekezaji Vitega Uchumi (ZIPA).

Mheshimiwa Spika,

Wizara kupitia Mamlaka ya Uwekezaji Vitega Uchumi (ZIPA) inaendelea kufanya kazi nzuri ambayo Kamati yangu inaipongeza lakini kuna maeneo ambayo yametolewa kwa Wawekezaji ili wayaendeleze kwa kufanya Miradi

ya Kimaendeleo ambayo hadi sasa hakuna hatua yoyote iliyochukuliwa kuyafanyia kazi maeneo hayo. Kamati yangu inashauri maeneo yote waliyopewa Wawekezaji kwa muda mrefu ambayo hadi sasa bado hayajaendelezwa ni busara yarejeshwe Serikalini. Aidha, Kamati inaishauri tena Wizara ya Fedha wakamilishe taratibu zilizobakia baina ya Serikali na Muwekezaji wa Hoteli ya Bwawani ili hatua za kuimarisha Hoteli hiyo ikamilike na tija iliyokusudiwa iweze kupatikana kwa Serikali kujiongezea mapato na Vijana wetu wapate ajira.

PROGRAMU KUU YA UENDESHAJI NA URATIBU WA WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Uendeshaji na Uratibu wa Wizara ya Fedha na Mipango imekusudia kuweka mazingira bora na rafiki kwa Wafanyakazi ili matokeo ya ufanisi wa kazi za Wizara na Taasisi zake yaonekane na kuwa endelevu.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu inathamini sana juhudi zinazofanywa na Wizara hii hususan za kuimarisha maslahi ya Wafanyakazi wake. Kamati inaishauri Wizara ya Fedha na Mipango iwafikiriwe kuwapatia posho la mazingira magumu watendaji wa kada ya Uhasibu wa 'Vote' za Wizara kwa kazi zao kubwa, ngumu na nyeti ili wafanyakazi zao kwa ari kubwa na kasi zaidi. Watendaji wenyewe ni:

- 1) Wasaidizi Wahasibu Wakuu wa 'Vote';
- 2) Wakaguzi wakuu wa ndani wa 'Vote'; na
- 3) Washika fedha wa 'Vote'.

Aidha, Kamati inaishauri Wizara ya Fedha na Mipango iweke utaratibu maalum wa kuwapandisha Madaraja Wahasibu, Washika Fedha na Wakaguzi wa ndani kwa mujibu wa sifa na uzoefu wao ili kupunguza malalamiko yaliyopo kwa Watendaji hao.

PROGRAMU KUU YA USIMAMIZI WA MFUKO MKUU WA SERIKALI

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Usimamizi wa Mfuko Mkuu wa Serikali ina lengo la kusimamia na kufanya malipo maalum ya Serikali. Programu ndogo hii inatekelezwa na Idara ya Mfuko Mkuu wa Serikali.

Mheshimiwa Spika,

Tunapozungumzia malipo maalum ya Serikali yanajumuisha malipo ya viinua mgongo, pencheni, madeni na matumizi mengineyo ya Serikali. Hadi kufikia Machi, 2017 Mfuko Mkuu wa Serikali umetumia Tzs. 15.14 bilioni kwa ajili ya kulipa mafao ya kiinua mgongo kwa Wastaafu 1,015 wa Serikali ya Mapinduzi Zanzibar na 9.94 Bilioni zimetumika kwa kulipia pencheni za Wastaafu. Kamati inaipongeza Wizara ya Fedha na Mipango kwa hatua inazozichukua za kuwalipa Wastaafu wetu kwa kipindi kifupi baada ya kustaafu, hatua hizi ziwe endelevu ili Wastaafu wafaidi mafao yao kabla ya jasho lao kukauka. Aidha, Kamati inaiomba Serikali kupitia Wizara hii iongeze kiwango cha pencheni kwa Wazee Wastaafu kama ilivyofanya kwa Wafanyakazi wa Serikali, Wazee wetu hawa wamefanya kazi kubwa sana kuitumikia Serikali yetu ya Mapinduzi Zanzibar, hivyo ipo haja kwa Serikali kuwaongezea mafao ya pencheni ili waweze kumudu gharama za maisha ambazo huwa zinapanda kila siku.

Mheshimiwa Spika,

Baada ya kuelezea Programu hizo za Wizara ya Fedha na Mipango, kutokana na umuhimu wa Taasisi zilizomo ndani ya Wizara hii, sasa naomba nizielezee baadhi ya Taasisi hizo kama ifuatavyo:

MFUKO WA HIFADHI YA JAMII (ZSSF)

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaupongeza Uongozi na Watendaji wa Mfuko wa Hifadhi ya Jamii (ZSSF) kwa ubunifu wao katika kuwekeza fedha za Mfuko kwenye Miradi mbali mbali ya Maendeleo ikiwemo uwekezaji wa kiwango cha umiliki wa asilimia 45 ya Hisa katika Kampuni mpya ya Uvuvi ya Zanzibar (ZAFICO). Kamati inaitaka ZSSF iisimamie vizuri Kampuni hii ya ZAFICO ili fedha zilizowekezwa ziweze kuleta tija na faida kuwa kubwa badala ya hasara kama tunavyoona kwenye baadhi ya mashirika yaliopo. Aidha, Kamati inaitaka ZSSF kukamilisha kwa wakati Miradi ya nyumba za makaazi ziliopo Mbweni - Unguja na ukarabati wa Jumba la Treni (Chawel building) sambamba na kuharakisha ujenzi wa 'Shopping Mall' katika eneo la Michenzani Makontena.

BODI YA MAPATO ZANZIBAR (ZRB) NA MAMLAKA YA MAPATO TANZANIA - ZANZIBAR (TRA)

Mheshimiwa Spika,

Bodi ya Mapato ya Zanzibar na Mamlaka ya Mapato Tanzania zina jukumu la kukusanya mapato kupitia vyanzo mbali mbali. Hadi kufikia Machi, 2017 ZRB imepindukia lengo la ukusanyaji wa mapato kwa asilimia 110 na TRA imepindukia lengo kwa kukusanya asilimia 109. Kwa kuwa *“Mcheza Kwao Hutunzwa”* Kamati inatoa pongezi za dhati kwa Watendaji wa Taasisi mbili hizo kwa ubunifu wao wa kufuatilia na kuwahamasisha walipa kodi walipe kwa hiari bila ya kushurutishwa pamoja na kutafuta njia mbadala za kuongeza mapato kupitia vyanzo vya mapato viliopo bila ya ongezeko lolote la kodi. Kamati yangu inazisisitiza Taasisi hizo kwamba wasibweteke na mafanikio hayo badala yake waongeze bidii zaidi ili mwaka wa fedha 2017/2018 waweze kuvuka lengo la ukusanyaji wa mapato ya Tzs. 347.3 Bilioni kwa ZRB na Tzs. 258.7 Bilioni kwa TRA.

BENKI YA WATU WA ZANZIBAR (PBZ)

Mheshimiwa Spika,

Tunaupongeza Uongozi wa Benki ya Watu wa Zanzibar kwa jitihada na mabadiliko makubwa ya kiutendaji wa Benki hiyo hususan kwa kufungua Matawi mapya katika Mtaa wa Tazara - Dar es Salaam, Mtwara pamoja na kufungua kituo cha huduma za kibenki katika eneo la Kiwengwa Mkoa wa Kaskazini - Unguja. Licha ya mafanikio hayo yaliyopatikana, kamati yangu inashauri yafuatayo:

- 1) PBZ iharakishe kufunga Mtandao mpya wa “CORE BANKING SYSTEM” utakaokidhi kuwahudumia wateja wengi zaidi;
- 2) PBZ iongeze madirisha ya utoaji huduma (Tellers) katika Matawi yake ili kupunguza msongamano wa Wateja hasa mwisho wa mwezi;
- 3) PBZ iharakishe inafunga mashine mpya za ATM za kuweka na kutoa fedha ili kupunguza msongamano kwenye Matawi ya Benki hizo;
- 4) PBZ iendeleo kuwahimiza na kuwaelimisha Wananchi kuhusu utumiaji huduma za Kibenki kupitia mitandao mbali mbali ya simu za mkononi yaani “INTERNET BANKING”; na

- 5) Kamati inawaomba Wateja wa PBZ na Wananchi wote watumie huduma za ATM ambazo zipo katika maeneo mbali mbali. Huduma hizo ni rahisi, salama na bora zaidi hususan katika kupunguza msongamano kama sio kuumaliza kabisa hasa kila ifikapo mwisho wa mwezi.

SHIRIKA LA BIMA LA ZANZIBAR

Mheshimiwa Spika,

Shirika letu la Bima la Zanzibar ni Shirika ambalo linafanya vizuri kila uchao licha ya ushindani mkubwa uliopo kutoka katika Makampuni mengine yanayotoa huduma hii ya bima hapa Zanzibar na Tanzania kwa ujumla. Hivyo, Kamati inaushauri Uongozi wa Shirika la Bima uongeze bidii na juhudi zaidi ili shirika letu lizidi kupata mafanikio zaidi. Aidha, Kamati inaishauri Serikali kwamba Miradi mikubwa kama ‘Terminal II’ na Ujenzi wa Bandari mpya ya Mpigaduri pamoja na Hoteli zote zikate bima zao kupitia Shirika letu la Bima. Vile vile, Kamati inazishauri Taasisi za Serikali na Mashirika ya Serikali ambazo zimekata bima kupitia Mawakala, wabadilike na wakate bima zao moja kwa moja kwenye Shirika letu la Bima Zanzibar.

MFUKO WA BARABARA

Mheshimiwa Spika,

Mfuko huu wa Barabara upo chini ya Wizara ya Fedha na Mipango ambao una lengo la kutoa fedha kwa ajili ya matengenezo ya Barabara pamoja na kufuatilia na kukagua matumizi ya fedha hizo kwa dhamira ya kuwa na miundombinu endelevu na imara itakayosaidia harakati za kiuchumi. Kamati inaushauri Mfuko wa Barabara kuwa makini na fedha wanazotoa kwa ajili ya matengenezo ya Barabara kwani baadhi ya barabara zinaonekana hazina viwango wala hazilingani na fedha zilizotumika “Value for Money”. Aidha Kamati inaitaka Mfuko wa Barabara watoe fedha za matengenezo ya barabara kwani tumeshuhudia barabara nyingi za mjini na za Mashamba zimeharibika kwa mvua za Masika zilizonyesha hivi karibuni, tunawaomba watendaji wa Mfuko wa Barabara wachukue hatua za haraka ili kuzinusuru barabara hizo zisiendelee kuchimbuka na kuweza kupitika kwa uzuri zaidi.

Mheshimiwa Spika,

Kwa kuwa mahitaji ya matengenezo ya barabara zetu zinaongezeka kila uchao na kwa kuwa vyanzo vya mapato vya Mfuko huu ni kidogo, Kamati inashauri Mfuko uongeze tozo ya Tzs. 100 hadi 150 kwa lita katika Bajeti ijayo ya mwaka 2018/2019.

MRADI WA KUIMARISHA HUDUMA ZA JAMII MJINI (SUSP)

Mheshimiwa Spika,

Mradi huu wa ZUSP una lengo la kuweka mazingira bora ya Miji yetu Unguja na Pemba, Kamati inaishauri Wizara kusimamia vyema Mikataba mbali mbali ambayo inasaini na Wakandarasiihakikishe inatekelezwa Mikataba hiyo kwa wakati kwani baadhi ya Miradi inachukuwa muda mrefu zaidi ya ule uliosainiwa kwenye Mkataba hatimae Miradi hiyo hupelekea gharama za ziada kwa Serikali. Kamati inaitaka Wizara isimamie kwa karibu zaidi Mradi wa ukuta (Sea wall) kwani Mradi huo umechukua muda mrefu bila ya kumalizika. Aidha, Kamati inaiomba Wizara kupitia Mradi huu wa ZUSP kuyaondoa maji ya mvua yanayotuwama eneo la Mwanakwerekwe, Fuoni Kibonde Mzungu na maji yanayotuwama kwenye barabara ya Kiembesamaki - Uwanja wa Ndege ili kuweka haiba nzuri ya maeneo hayo.

HITIMISHO

Mheshimiwa Spika,

Mwisho napenda kuwashukuru na kuwapongeza tena Viongozi na Watendaji wa Wizara hii ya Fedha na Mipango kwa juhudi wanazochukua katika kutekeleza kazi zao pamoja na ushirikiano wao kwa Kamati hii. Vile vile, nawashukuru sana Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa kunisikiliza kwa utulivu wa hali ya juu wakati wote nilipokuwa nikiwasilisha hotuba hii.

Mheshimiwa Spika,

Aidha, kwa vile Kamati yangu ya Fedha, Biashara na Kilimo imepitia, imejadili na kuyakubali mapendekezo Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii ya Fedha na Mipango kwa mwaka wa fedha 2017/2018, Sasa niwaombe Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako muijadili, mutoe ushauri pamoja na mapendekezo yenu na hatimae muiunge mkono bajeti hii ili

mumuwezeshe Waziri kufanikisha na kutekeleza yale waliojipangia katika mwaka wa Fedha ujao.

Mheshimiwa Spika,

Baada ya kusema hayo machache, Kwa niaba ya Mwenyekiti wangu pamoja na Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo, naunga mkono hoja.

Mheshimiwa Spika,

Naomba kuwasilisha.

Ahsante sana,

.....,

Yussuf Hassan Iddi,

Mwenyekiti

Kamati ya Kudumu ya Fedha, Biashara na Kilimo,

Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar.